

Studieplan for

Årsstudium i Kristendom-, religion-
og livssynskunnskap

(60 studiepoeng)

Studieåret 2007-2008

FJELLHAUG MISJONSHØGSKOLE

Innledning

Innledning

Årsstudium i Kristendom-, religion- og livssynskunnskap utgjør, med unntak av KRL105, første studieåret i Bachelor i Teologi og Misjon ved Fjellhaug Misjonshøgskole. Årsstudiet er på samme tid et frittstående studium som kan inngå i et videre studium i kristendomskunnskap eller teologi, eller inngå som del av annen utdanning etter gjeldende regler.

Studiets oppbygning

Årsstudium i KRL er organisert i fem emner. Hvert emne har sin selvstendige evalueringsform. Det er mulighet for å kunne ta enkeltemner, men for å få vitnemål for Årsstudium i KRL (60 stp) må emnene KRL101-KRL1-05 være fullført og bestått. Dette gjøres for å synliggjøre en femdelt målsetning ved grunnstudiet. For det første skal man gjennom grunnstudiet få en bredere og bedre forståelse av de bibelske skrifter som grunnlagsdokument for den kristne tro. For det andre skal man få kjennskap til kristendommens utvikling og liv. For det tredje skal grunnstudiet gi en introduksjon til tradisjonell teologisk refleksjon ut fra de systematiske-teologiske fag.

Videre skal studenten tilegne seg kunnskap om andre religioner og livssyn, og til kunne drøfte ulike metodiske og fagdidaktiske spørsmål knyttet til å undervises i KRL. Sist skal studenten få kunnskap om den kristne kirkes misjonsforpliktelse, ut fra både bibelske, historiske og systematiske perspektiver. Disse fem aspektene føres sammen i grunnstudiet for å bygge opp en god undervisningskompetanse i forhold til KRL faget, og/eller danne grunnlaget for videre teologiske utdanning med sikte på tjeneste i misjon og menighet.

Årsstudium i KRL			
KRL101	Bibelvitenskap	100-nivå	20 stp
KRL102	Kirkehistorie	100-nivå	10 stp
KRL103	Systematisk teologi	100-nivå	10 stp
KRL104	Religions- og livssynskunnskap	100-nivå	10 stp
KRL105	Skole og samfunn	100-nivå	10 stp
Sum totalt			60 stp

Kompetanse

Årsstudium i KRL (60 stp) kvalifiserer til undervisning i KRL-faget i grunnskolen, og i faget religion på videregående nivå. Årsstudium i KRL kan inngå i en adjunkt- eller lektorutdanning samt - etter nærmere regler - i den fireårige allmennlærerutdanningen (utdanning for undervisning i grunnskolen). Årsstudium i KRL kvalifiserer også til videre studier i teologi og kristendomskunnskap.

Opptakskrav

Det kreves generell studiekompetanse eller realkompetanse for å kunne få fullføre Årsstudium i Kristendom-, religion- og livssynsorientering. Søknadsfrist er 15.april for oppstart i høstsemesteret, og 15.november for vårsemesteret. Ut over dette skjer opptak fortløpende.

Fagplaner og pensum

Studiets hovedmålsetting

Målsettingen for ”Årsstudium i KRL” er å gi studentene en innføring i:

- den bibelske åpenbaringen, inkludert tolkningslære og innledningsvitenskap
- kristendommens historiske og teologiske bakgrunn, framvekst og utbredelse
- ulike kristne kirkesamfunns tro, utbredelse og teologiske særpreg
- hovedpunktene i den kristne tro og kristen etikk
- viktige verdensreligioner og livssyn utenom kristendommen
- kristendommens forhold til andre religioner i historisk og aktuelt perspektiv
- metoder og problemstillinger knyttet til videreformidlingen av livssyn, tro og verdier i dag
- kunnskap og innsikt i kirkens misjonsoppdrag, både bibelfaglig, historisk og aktuelt
- interkulturell kommunikasjon og spørsmål knyttet til arbeid i en tverrkulturell kontekst

KRL101 Bibelvitenskap (20 stp/ECTS)

Studieprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Årsstudium i KRL (60 stp) • Bachelor i Teologi og Misjon (180 stp)
Emne	KRL101 Bibelvitenskap 20 stp/ECTS
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Innføring i Bibelen (5 stp) • Det gamle testamente (5 stp) • Det nye testamente (10 stp)
Undervisningsperiode	<ul style="list-style-type: none"> • Høst- og vårsemesteret
Omfang	<ul style="list-style-type: none"> • 96 undervisningstimer
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> • En på 3000 ord i kurset <i>Innføring i Bibelen</i> • En oppgave på 3000 ord i kurset <i>Det gamle testamente</i> • En sekstimers skoleeksamen i kurset <i>Det nye testamente</i>

Målsetting

Det gamle testamente og Det nye testamente utgjør den kristne kirkes basis og norm. Som teologisk fagdisiplin vil KRL101 Bibelvitenskap søke å gi en grunnleggende historisk tilnærming både til tekster, temaer og bibelteologiske drøftinger. Emnet vil søke å gi studenten grundig kjennskap til Bibelens tilblivelse, innhold og betydning for kirkens tro. Videre skal emnet søke å gi studenten kunnskap om de ulike bøkens historiske og litterære kontekst, og hjelp til å oppdage innholdsfulden i viktige bibelske hovedbegreper. Gjennom eksegese, dvs. fortolkning, av utvalgte tekster skal studenten få hjelp til et metodisk gjennomtenkt tekstarbeid.

Emnebeskrivelse

Emnet KRL101 består av tre kurs, og nedenfor er det angitt en beskrivelse for de enkelte kurs. KRL101 utgjør til sammen 20 studiepoeng, og består av følgende kurs:

1. Innføring i Bibelen (5 stp)
2. Det gamle testamente (5 stp)
3. Det nye testamente (10 stp)

Innføring i Bibelen (5 stp)

I kurset *Innføring i Bibelen* (5 stp) skal studentene en første innføring i Det gamle og Det nye testamentet å kjenne. Det gies innføring i innledningsspørsmålene til de gammeltestamentlige og nytestamentlige skrifter, som forfatterskap, datering og innhold. De gamle testamentets skrifter skal presentres ut fra den historiske sammenhengen og den profetiske dimensjonen som leder frem til Det nye testamente, og gi grunnleggende innledningskunnskaper til de gammeltestamentlige bøker, inklusive tekst- og kanonhistorie. For Det nye testamentet skrifter skal studiet gi kjennskap til NT's samtidshistorie, tekst- og kanonhistorie, og videre gi kjennskap til hovedtrekkene i Jesu liv og kristendommens fremvekst i aposteltiden. Kurset vil også ta for seg prinsippsspørsmål knyttet til hermeneutikk og bibelsyn, og gjennomføres som et femdagers intensivkurs på høstsemesteret. Dette kurset er obligatorisk. Hovedhensikten med kurset er å gi en orientering omkring ulike bibelsyn og en innføring i bibelskriftenes utsagn om egen tilblivelse og inspirasjon. Det vil også gis en innføring i fremveksten av den historisk-kritiske metode innenfor bibelvitenskapen, og en orientering i de ulike arbeidssteg i tradisjonell historisk-kritisk teksttolkning.

Det gamle testamente (5 stp)

I kurset *Det gamle testamente* (5 stp) er det det eksegetiske og litterære arbeid med utvalgte gammeltestamentlige skrifter/tekster som står i sentrum. Tekstene studeres på grunnlag av norsk bibeloversettelse og ved hjelp av en bibelkommentar. Studentene skal oppøve ferdigheter til å kunne analysere bibeltekster ved hjelp av grunnleggende eksegetisk og litteraturvitenskapelig metodikk. Også sentrale bibelteologiske emner vil bli behandlet i tilknytning til tekstgjennomgangene.

Det nye testamente (10 stp)

I kurset *Det nye testamente* (10 stp) legges hovedvekten på eksegesi av utvalgte nytestamentlige tekster. Tekstene eksegeres med utgangspunkt i norsk bibeloversettelse og ved hjelp av en bibelkommentar. Tekster fra Matteus-evangeliet studeres ut fra sin synoptiske sammenheng. Studentene skal videre tilegne seg innsikt i de viktigste eksegetiske metoder for å kunne studere bibeltekster med bakgrunn i deres litterære og miljøhistoriske sammenheng.

Studiet av Apostlenes gjerninger skal gi studenten kunnskap om innholdet i dette skriftet, og bli fortrolig med den eldste kirkes misjonsbestrebelse. Især legges det vekt på de mer prinsipielle sidene ved skriftets misjonsbudskap og beskrivelse av misjonsstrategien i aposteltiden.

Videre skal utvalgte tekster fra Romerbrevet eksegeres, og med utgangspunkt i eksegesen vil viktige emner inne paulinsk bibelteologi bli studert inngående.

Mange av Bibelens 66 bøker berører spørsmål knyttet til fremtiden og de siste tider. Johannes' Åpenbaring er i særlig grad viet til spørsmål om den kristne kirkes kår i trengselstiden før Jesu gjenkomst, til selve gjenkomsten og begivenheter omkring denne, til den siste dom og til evigheten. Målet med studiet av dette emnet er å gi innsikt i selve skriftet, dets sjanger, tekst og budskap, og i noen grad til ulike tilnærminger og forskningsposisjoner til Johannes' Åpenbaring. Undervisningen vil i noen grad aktualisere tekstene i forhold til populære forestillinger omkring endetiden og evigheten.

Bibeltekster og pensumlitteratur

Innføring i Bibelen:

Hvalvik, R. og Stordalen, T. (1999): *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, ss. 19-31, 67-102, 107-137, 143-151, 155-159, 170-172, 176-250, 264-281 og 293-382.

Bøe, S. (2001): "Nye metoder og tendenser i bibelforskningen." I: Bøe, S. og Sjaastad, E. (red): *Budskap 2001. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon. ss. 28-41.

Bøe, S. (2002): "Bibelsyn og bibelbruk i kirken frem til reformasjonen." I: Bøe S. og Valen, K. (red.): *Budskap 2002. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon. Ss. 143-157.

Breivik, N.O. (1986): "Hva Bibelen lærer om seg selv" i: Kleppa, J. og Sjaastad, E (red.), *Det gjelder Guds Ord. Om aktuelle bibelsynsspørsmål*, Oslo: Lunde, ss. 22-38.

Baasland, E. (1991): *Ordet fanger. Bibelen og vår tid*. Universitetsforlaget, Oslo, ss. 7-34

Sjaastad, E. (2001): "Apostlenes grunnvoll." I: I: Bøe, S. og Sjaastad, E. (red): *Budskap 2001. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon. ss. 7-17.

Teigen, A. H. (2001): "Bibelsyn og troskonflikt." I: I: Bøe, S. og Sjaastad, E. (red): *Budskap 2001. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon. ss. 42-50.

Valen, K. (1988): *Frelshistorien i Det gamle testamente*. Oslo: Lunde Forlag, ss. 42-57.

Valen, K. (2006): *På talefot med profetene*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon, ss. 55-64, 111-125 og 142-147.

Det gamle testamente:

Følgende bibeltekster skal studeres eksegetisk:

1. Mos 1-3; 12,1-9; 2. Mos 3,1-17; 19,1-20,17; Sal 2; 8, 13; 46; 51; 73; 97; 139; Jes 1; 6; 7,1-17; 42,1-9; 52,13-53,12; Jer. 7,1-15; 15,10-21; 23,5-6; 31,31-34; Dan 7.

Bryn, E. Myhre, K., Mæland, J. O. og Valen K. (1987): *Fortolkning til Salmenes bok II*. Bibelverket Oslo: Luther/Lunde, ss. 13-18, 131-135 og 303-307.

Kvanvig, H. S. (1981): *Et ord har slått ned i Israel*. Oslo: Skrivestua, MF, ss. 156-182 og 255.

Michelsen, L. (1971): *Fortolkning til Første Mosebok*. Bibelverket. Oslo: Luther/Lunder, ss. 23-72 og 122-127.

Michelsen, L. (1973): *Forelesninger over Exodus*. Bergen: Norsk Lærerakademi (stensiler),

ss. 9-51.

Myhre, K., Mæland, J. O. og Valen, K. (1985): *Fortolkning til Salmenes bok I*. Bibelverket. Oslo: Luther/Lunde, ss. 38-53, 69-73, 91-93, 106-108, 236-240, 259-265.

Valen, K. (2006): *På talefot med profetene*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon, ss. 7-21, 28-54, 65-110 og 126-141.

Det nye testamente:

Følgende tekster skal studeres eksegetisk:

Matteus evangeliet: 1,1-25; 3,13-17; 5,1-6,18; 8,1-13; 9,1-8; 9,35-10,10; 12,22-32; 13,1-23; 16,13-23; 20,20-28; 21,1-11; 22,1-14; 24,1-36; 25,1-13; 27,27-54; 28,1-20.

Apostlenes gjerninger: 1,1-8; 2-3; 5,12-16; 8,5-25; 13-15; 17,22-31; 19,11-20.

Romerbrevet: 1,16-17; 3,21-31; 5,1-6,23; 8,1-17. De resterende kapitler og avsnitt er kursorisk pensum.

Johannes Åpenbaring: Kap.1-5; 7; 13; 16 og 19,11-22,5.

Eristland, Lars (1978): *Fortolkning til Johannes Åpenbaring*. (Bibelverket) Oslo: Lunde og Luther. ss. 150-160 og 199-227.

Hvalvik, R. (1992): *Fra Jerusalem til jordens ender. Hovedtrekk i Apostlenes gjerninger*. 2. utgave. Oslo: Luther/Credo, ss. 45-85 og 96-118.

Kvalbein, H. (1989 eller senere): *Matteusevangeliet*. Bibelverket. Oslo: Lunde/Luther: Innledningen og kommentar til de eksegetiske tekstene er pensum.

Skarsaune, O (1999): *Tusenårshåpet. Endetidsforventning gjennom 2000 år*. Oslo: Verbum. ss. 46-62.

Synnes, M. (1996): *7 profetiske budskap til menighetene. En gjennomgåelse av sendebrevene i Johannes' Åpenbaring*. Oslo: Verbum forlag. ss. 14-66.

Valen, K. (2001): *Framtid og håp. En oversikt over Bibelens budskap om endetiden*. Oslo: Lunde forlag. ss. 251-318.

Og til Romerbrevet:

Andersen, Ø. (1972): *Romerbrevet*. Bibelverket. Oslo: Lunde/Luther, ss. 9-262

eller:

Bruce, F. F. (1989): *The Letter of Paul to the Romans*. TNTC – Revised edition. Leicester: IVP, ss. 67-270

eller:

Hvalvik R. (1988): *Romerbrevet. En kommentar*. Oslo: Foreløpig utgave, ss.1-105.

Undervisningsform

Undervisningen i emnet har et omfang på til sammen 96 undervisningstimer, og vil hovedsakelig bestå av forelesninger. Kurset *Innføring i Bibelen* (5 stp) undervises hvert høstsemester, og omfatter 24 undervisningstimer. Kurset *Det gamle testamente* undervises

hvert høstsemester, og består av 24 undervisningstimer. Kurset *Det nye testamente* undervises hvert vårsemester, og består av til sammen 48 undervisningstimer.

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- gjennomføre den obligatoriske undervisningen
- gjennomføre et femdagers innføringskurs i Hermeneutikk og bibelsyn
- skrive en oppgave på 3000 ord fra kurset *Innføring i Bibelen* som vurderes til bestått/ikke bestått
- skrive en oppgave på 3000 ord fra kurset i *Det gamle testamente*
- gjennomføre en sekstimers skoleeksamen i kurset *Det nye testamente*
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å bestå emnet må studenten ha fullført alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag den skriftlige oppgaven i *Det gamle testamente* som vektet 25 % og skoleeksamenen i *Det nye testamente* som vektet 75 % ved utrekningen av karakteren.

KRL102 Kirkehistorie (10 stp/ECTS)

Studieprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Årsstudium i KRL (60 stp) • Bachelor i Teologi og Misjon (180 stp)
Emne	KRL102 Kirkehistorie 10 stp/ECTS
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Allmenn kirkehistorie (4 stp) • Norsk kirkehistorie (3 stp) • Konfesjonskunnskap (3 stp)
Undervisningsperiode	<ul style="list-style-type: none"> • Høstsemesteret
Omfang	<ul style="list-style-type: none"> • 48 undervisningstimer
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> • En femtimers skoleeksamen

Målsetting

Emnets målsetting er for det første å gi en innføring i, kunnskap og forståelse for kirkens historie, og for det andre gi innsikt i ulike kirkesamfunns konfesjonelle egenart.

Emnebeskrivelse

KRL102 består av kursene allmenn kirkehistorie (4 stp), norsk kirkehistorie (3 stp) og konfesjonskunnskap (3 stp). Emnet sikter på å gi en innføring over den historiske utviklingen i kirken fra den første tid og til i dag. Vi følger den kristne kirkes historiske opprinnelse, utvikling og utbredelse, i Europa, verden for øvrig og i Norge. I den allmenne kirkehistorien vil hovedvekten ligge på oldtiden, reformasjonstiden på 1500- og 1600-tallet, og nyere tid. I den norske kirkehistorien vil hovedvekten ligge på reformasjonstiden og særlig tiden etter Hans Nielsen Hauge. Konfesjonskunnskapsfaget gir en innføring i de ulike kirkesamfunns historie og teologiske særpreg.

Pensumlitteratur

Allmenn kirkehistorie:

Haraldsø, Brynjar (1997): *Kirke og misjon gjennom 2000 år*. Oslo: Lunde forlag. s. 13-285.

Norsk kirkehistorie:

Oftestad, Bernt, T., Rasmussen, Tarald og Schumacher, Jan (1993): *Norsk kirkehistorie*. 2. utgave eller senere. Oslo: Universitetsforlaget. s.13-302.

Konfesjonskunnskap:

Sødal, Helje Kringebotn (red.) (2002): *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høgskoleforlaget. s. 9-190; 199-219 og 255-298.

Undervisningsformer

Undervisningen i emnet har et omfang på 48 timer og består av forelesninger, og foreleses hvert høstsemester.

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- gjennomføre den obligatoriske undervisningen
- gjennomføre en femtimers skoleeksamen
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å kunne bestå emnet må studenten ha fullført alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige eksamenen.

KRL103 Systematisk teologi (10 stp/ECTS)

Studieprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Årsstudium i KRL (60 stp) • Bachelor i Teologi og Misjon (180 stp)
Emne	KRL103 Systematisk teologi 10 stp/ECTS
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Dogmatikk (5 stp) • Etikk (2 stp) • Religionspedagogikk (3 stp)
Undervisningsperiode	<ul style="list-style-type: none"> • Høstsemesteret
Omfang	<ul style="list-style-type: none"> • 48 undervisningstimer
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> • En femdagers hjemmeeksamen på 4000 ord

Målsetting

Emnet sikter på å gi en innføring i den kristne kirkes tro ut i fra et evangelisk-luthersk ståsted. Emnet vil søke å gi en første innføring i kristen etikk, og videre drøfte de viktigste spørsmålene som knytter seg til kristen oppdragelse og undervisning i kirkelig- og skolemessig sammenheng.

Emnebeskrivelse

Dogmatikk (5 stp):

Kurset *dogmatikk* (troslære) skal gi en helhetsframstilling av den kristne tro med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske lære. Siktemålet er å gi kjennskap til og innsikt i de viktigste bibelsynspørsmålene, kristen åpenbaringsforståelse, læren om Gud, mennesket og den skapte verden. Dessuten vil kurset gi kjennskap til og innsikt i læren om Jesu Kristi person og gjerning og Den Hellige Ånd og menigheten. Emner som læren om frelsen, rettferdiggjørelsen, helliggjørelsen og det kristne liv vil tas opp til behandling. Endelig vil problemstillinger i tilknytning til læren om de siste ting berøres, herunder Jesu gjenkomst, dommen og det evig liv.

Kristen etikk (2 stp):

Kurset i *etikk* skal gi en innføring i prinsippdrøftingen om det bibelske grunnlaget for etikken sett i relasjon til andre etiske systemer, og gi en oversikt over det etiske materialet vi finner i Bibelen. Kurset gir videre innsikt i hovedpunktene i kristen etikk, der en i særlig grad drøfter det kristne synet på mennesket og menneskelivet i hjem, menighet og i samfunnet. Særlige dagsaktuelle etiske problemstillinger blir gjenstand for drøfting.

Religionspedagogikk (3 stp):

Religionspedagogikken sikter på å gi en allsidig teologisk orientering om de viktigste spørsmålene som knytter seg til kristen oppdragelse og undervisning. En vil også analysere og vurdere aktuelle undervisnings- og oppdragerspørsmål generelt ut fra teologisk synsvinkel. Også grunnleggende religionspsykologisk tematikk trekkes inn. Videre skal kurset av religionspedagogikken gi en plattform for arbeidet med fagdidaktikken.

Pensumlitteratur

Dogmatikk:

Modalsli, O. og Engedal, L. G. (1980): *Evangelisk tro*. Oslo: Luther Forlag, ss. 33-135.

Valen-Sendstad, A. (1990): *Kristen troslære*. Fredericia: Lohses forlag, ss- 7-200.

Wisløff, C. Fr. (1984 eller senere): *Martin Luthers teologi*. Oslo: Lunde Forlag, ss. 33-135.

Etikk:

Mæland, J. O. (1993): *På livet side. Kristen etikk i perspektiv*. Oslo: Luther Forlag, ss. 15-125 og 139-263.

Stott, J. (1984 eller senere): *Issues Facing Christians Today*. London: Marshall Pickering, ss. 2-44, 164-185 og 308-335.

Religionspedagogikk:

Asheim, I. og Mogstad, S. D. (1987): *Religionspedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 59-75, 80-95 og 179-191.

Redse, A. (2006): *Trusopplæringspedagogikk. Opplæring og oppseding til Kristen tru og liv i heim, kyrkje og skule*. Fjellhaug Skoler: Upublisert manus, ss. 1-114.

Undervisningsform

Emnet KRL103 består av til sammen 48 undervisningstimer, og undervises hvert høstsemester. Kurset *dogmatikk* undervises i til sammen 24 timer, *etikken* undervises i til sammen 10 timer og religionspedagogikken undervises i til sammen 14 timer. Undervisningsformen i det enkelte kurs vil veksle mellom forelesninger og seminarer.

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- gjennomføre den obligatoriske undervisningen
- gjennomføre en femdagers hjemmeeksamen på 4000 ord
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å kunne bestå emnet må studenten ha fullført alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamenen.

KRL104 Religions- og livssynskunnskap (10 stp/ECTS)

Studieprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Årsstudium i KRL (60 stp) • Bachelor i Teologi og Misjon (180 stp)
Emne	KRL104 Religions og livssynskunnskap 10 stp/ECTS
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Livssyn (2 stp) • Verdensreligioner (5 stp) • Islam (3 stp)
Undervisningsperiode	<ul style="list-style-type: none"> • Vårsemesteret
Omfang	<ul style="list-style-type: none"> • 48 undervisningstimer
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> • En femtimers skoleeksamen

Målsetting

Hovedmålsettingen med emnet er å gi en historisk innføring i de viktigste verdensreligionene, med særlig vekt på islam. Også afrikanske religioner og folkereligiøsitet i Sør-Amerika berøres. Videre vil emnet gi studenten kunnskap om de sekulariseringsprosesser som har ført frem til et samfunn med livssynspluralisme, og også redegjøre for sentrale livssyn og nyreligiøse bevegelser.

Emnebeskrivelse

Livssyn (2 stp):

Emnet vil redegjøre for den historiske sekulariseringsprosessen som ledet frem til livssynsmangfoldet i den vestlige verden. Emnet vil gi en grundig innføring i de klassiske livssynene ut i fra en historisk og systematisk dimensjon. Videre vil nyreligiøse retninger og den det ny-religiøse Jesusbildet vies særlig oppmerksomhet.

Verdensreligioner (5 stp):

Kurset gir en generell innføring i hinduisme og buddhisme ut fra et historisk perspektiv. Studiet vil drøfte utviklingen av disse religionenes tros- og adferdsformer, deres aktuelle yringer og endringer i dagens kulturelle og religiøse brytninger. Videre vil det bli gitt en oversikt over tradisjonelle afrikanske religioner og folkereligiøsitet i Sør-Amerika. Også kinesisk folkereligion berøres. Det gis en historisk innføring, men det legges også vekt på å redegjøre for hvordan disse religionene blir praktisert i dag

Islam (3 stp):

Kurset vil gi en generell innføring i de religiøse grunnelementene i klassisk islam, Muhammeds liv og historie, islams historie og utbredelse, foruten en del folkereligiøse elementer. Av spesiell interesse er framveksten av islamsk fundamentalisme på den internasjonale arena. En vil også se på mangfoldet i islam og gå nærmere inn på reformislam, modernisme og kampen for menneskerettigheter.

Pensumlitteratur

Livssyn:

Grande, P. B. (2004): *Sentrale livssyn*. Oslo: Gyldendal Akademisk, ss. 15-56, 69-122.

Kvalvaag, R. W. (2003): *Det guddommelige jeg. Nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 13-85 .

Verdensreligioner:

Jacobsen, K. A (red.) (2001): *Verdensreligioner i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 10-129 og 169-214

Solheim, D. (2001): *Religion i Afrika*. Oslo: Fjellhaug Misjonshøgskole, 10 sider.

I tillegg velges ca 150 sider som kunngjøres ved semesterstart.

Islam:

Opsal, J. (1994): *Lydighetens vei. Islams veier til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget. ss. 27-135, 189-205 og 237-256.

Roald, A. S.(2004): *Islam*. Oslo: Pax forlag. ss. 149-207.

Undervisningsform

Emnet KRL104 omfatter til sammen 48 undervisningstimer, og undervises hvert vårsemester. Kurset i *Livssyn* undervises i til sammen 10 timer, og *Islam* består av 14 undervisningstimer. Kurset i Verdensreligioner omfatter til sammen 24 undervisningstimer.

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- gjennomføre den obligatoriske undervisningen
- gjennomføre en femtimers skoleeksamen
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å kunne bestå emnet må studenten ha fullført alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige eksamenen.

KRL105 Skole og samfunn (10 studiepoeng/ECTS)

Studieprogram	<ul style="list-style-type: none"> • Årsstudium i KRL (60 stp)
Emne	KRL105 Skole og samfunn 10 stp/ECTS
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Fagdidaktikk (5 stp) • Missiologi (5 stp)
Undervisningsperiode	<ul style="list-style-type: none"> • Vårsemesteret
Omfang	<ul style="list-style-type: none"> • 48 undervisningstimer
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> • En oppgave på 3000 ord fra kurset <i>Fagdidaktikk</i> • En oppgave på 3000 ord fra kurset <i>Missiologi</i>

Emnereduksjon

Emnet KRL105 er obligatorisk for alle som fullfører Årsstudium i KRL, men kan også tas av andre som oppfyller opptakskravene og som har studierett ved Fjellhaug Misjonshøgskole. Emnet kan videre fullføres av de som allerede har bestått emnet *Examen philosophicum* (10 stp). Studenter som er oppmeldt på studieprogrammet Bachelor i Teologi og Misjon (180 stp) skal velge EXPHIL101 (10 stp) som undervises i vårsemesteret. For studenter som har fullført både KRL105 og EXPHIL101, og søker om bachelor-vitnemål, forteas det en emnereduksjon av KRL105 *Skole og samfunn* på til sammen 10 studiepoeng.

Målsetting

Emnet sikter på å gi studentene kompetanse til å undervise i KRL-faget i norsk grunnskole. Studenten skal gjennom teori og praktiske øvelser tilegne seg og få erfaring med undervisning i KRL-faget. Videre skal studenten få innsikt i misjonsvitenskapen, og tilegne seg kunnskap om interkulturell kommunikasjon.

Emnebeskrivelse

Emnet *Skole og samfunn* består av til sammen 10 studiepoeng, og omfatter kursene *Fagdidaktikk* (5 stp) og *Missiologi* (5 stp).

Fagdidaktikk (5 stp):

Fagdidaktikken sikter på å gi kompetanse i undervisning i KRL-faget i grunnskolen. I fagdidaktikken vil en gi innføring i den historiske bakgrunnen for KRL-faget, dette fagets særpreg i forhold til tidligere tiders kristendomsfag, fagets særlige profil når det gjelder ansvaret for å bygge identitet hos barna, og ansvaret for å fremme respekt og forståelse mellom ulike trosretninger og livssyn. En går videre inn på undervisningsmetoder med vekt på fortellingsdidaktikk, bruk av estetiske virkemidler osv. Studentene skal bli løpende oppdatert på særlige problemstillinger som reises av den offentlige debatt om, og endring av, faget og dets innhold.

Missiologi (5 stp):

Missiologien sikter på å gi studentene en første innføring i misjonsvitenskap. Kurset vil redegjøre for det bibelteologiske grunnlaget for kristen misjon, og videre i et systematisk-teologisk perspektiv. Kristendommens forhold til andre religioner vil også bli gjenstand for drøfting. Også misjonstenkningen fra oldtid til i dag skal studenten ha kjennskap til. Gjennom

studiet av interkulturell kommunikasjon skal studenten lære viktige begreper og kommunikasjonsteorier. Ulike emner som kroppsspråk, ulike tids- og kulturforståelser og kommunikasjonens kulturelle kontekst tas opp i undervisningen.

Pensumlitteratur

Fagdidaktikk:

Bergem, T. (2001): "Hva slags lærere trenger vi?" I: Bergen T. (red) (2001): *Slipp elevene løs! Artikler med søkelys på lærerrollen*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, ss. 302-313.

Birkedal, E. (1996): "Grunnskolenes nye kristendomsfag." I: *Prismet 3/1996*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 105-113.

Birkedal, E. (2005): "Den kristne kulturarv i skolen i dag." I: *Prismet 2/2005*, ss.147-157.

Evenshaug, O. og Hallen, D. (1992): *Barnet og religionen. Barnets psykologiske forutsetninger for religion*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 9-45 og 81-117.

Kringlebotn Sødal, H. (red) (2006): *Religions- og livssynsdiaktikk. En innføring*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 3. utgave, ss. 11-189.

KRL-boka 2005. Oslo: Utdanningsdirektoratet. ss. 16-50.

Krogseth, O. (1996): "Religion og identitet." I: *Prismet 3/ 1996*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 99-105.

Mogstad, S. D. (1997): *Fag, identitet og fortelling. Didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 70-91 og 107-138.

Sjaastad, E. (2005): "Islam i grunnskolen." I: Grandhagen, E. og Solheim, D. (red): *Budskap 2005. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon, ss. 37-52.

Missiologi:

Berentsen, J. M., Engelsviken, T. og Jørgensen, Knud (red.) (1994): *Missiologi i dag*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 23-170, 173-185 og 202-224.

Dahl, Ø. (2001): *Møter mellom mennesker. Interkulturell kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, ss. 15-232.

Undervisningsformer

Emnet undervises hvert vårsemester, og består til sammen av 48 undervisningstimer. Kurset *Fagdidaktikk* (5 stp) omfatter til sammen 24 undervisningstimer, hvorav 14 timer er forelesninger og 10 timer seminar. *Fagdidaktikken* vil i seminartimene brukes til arbeid med praktiske øvelser i grupper og i klasse. Kurset i *Missiologi* omfatter 24 undervisningstimer, og består hovedsakelig av forelesninger.

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- gjennomføre den obligatoriske undervisningen
- skrive en oppgave på 3000 ord i kurset *Fagdidaktikk*
- skrive en oppgave på 3000 ord i kurset *Missiologi*
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å bestå emnet må studenten ha fullført alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av de to skriftlige oppgavene som hver teller 50 % ved utrekningen av karakteren.

EX100 Examen philosophicum (10 stp/ECTS)

Studieprogram	• Bachelor i teologi og misjon (180 stp/ECTS)
Emne	EX100 Examen philosophicum
Kurs	• Filosofi- og vitenskapshistorie (5 stp) • Etikk (5 stp)
Undervisningsperiode	• Vårsemesteret
Omfang	• 48 undervisningstimer
Evalueringsform	• En totimers kortsvarsprøve som vurderes til bestått/ ikke bestått • Enten en firetimers skoleeksamen eller femdagers hjemmeeksamen som gis gradert karakter

Målsetting

Emnet EX100 Examen philosophicum (10 stp/ECTS) består av to kurs: ”Filosofi og vitenskapshistorie” (5 stp) og ”Etikk” (5 stp). Emnet inngår som del av studieprogrammet Bachelor i teologi og misjon (180 stp).

Emneskrivelse

Filosofi og vitenskapshistorie (5 stp):

Filosofi- og vitenskapshistorien skal gi studentene kunnskap om de sentrale tenkerne fra filosofihistorien fra antikken frem til moderne tid. Studiet skal også gi en første innsikt i vitenskapshistorie. Gjennom å arbeide med sentrale tenkere skal studiet bidra til å gi kunnskap om filosofiske problemer og hvordan disse har vært løst av ulike tenkere

Etikk (5 stp):

Etikkdelen i exphilstudiet er systematisk orientert. Det gis en første innføring i sentrale begreper og etiske teorier. Metaetikken vil vies særlig oppmerksomhet, og skal gi studentene hjelp til å kartlegge hvilke argumenter etikere bruker for å begrunne sine etiske teorier. Hvordan etisk argumentasjon begrunnes – spesielt innen kristen etikk – vil bli særlig drøftet. Forskningsetikken – som er en del av områdeetikken – presenterer de normative aspekter ved forskningsaktiviteten.

Undervisningsform

Undervisningsformene vil variere mellom forelesning og gruppearbeid. I gruppearbeidet skal studentene diskutere tema fra pensum og forelesninger og presentere pensumstoff for hverandre. Gjennom dette skal studentene oppøve de ferdigheter og holdninger som uttrykkes i studiets mål og som de vil få bruk for i videre studier. Eventuelle obligatoriske øvelser/innleveringer i Fronter er quiz-type til innlæring og repetisjon av basisfakta. Det er obligatorisk frammøte både til forelesningene og i gruppene. Undervisningen i emnet har totalt et omfang på 48 undervisningstimer, der kursene i Filosofi og vitenskapshistorie og Etikk hver har 24 undervisningstimer.

Pensumlitteratur

Filosofi og vitenskapshistorie:

Tollefsen, Syses og Nicolaisen: *Tenkere og idéer. Filosofiens historie fra antikken til vår egen tid*. 2. utg. Oslo, Gyldendal Akademisk, 2003. Kapitlene 1-4, 7, 9-10, 12-14, 16-19, 23-24 (ca. 380s.).

og

Skirbekk, Gunnar og Gilje, Nils: *Filosofihistorie 2 – fra opplysningstiden til modernismen*. 6. utg. Universitetsforlaget, Oslo, 1996. Kapitlene 29-30 (ca. 84 s.).

Orginaltekster:

Asheim, Olav og Wiestad, Else (2003): *Orginaltekster til filosofi- og vitenskapshistorie*. Oslo: Unipub as (2003). Følgende tekster studeres:

Descartes, René: *Om metoden, del 1-4* (s. 171-212)

Hume, David: Utdrag fra *En undersøkelse av den menneskelige forstand* (s. 227-258)

Kant, Immanuel: *Kritikk av den rene fornuft* (s. 271-280)

Etikk:

Vaags, Ralph H. (2004): *Etikk*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 1-122 .

Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsfag, jus og humanoria: vedtatt av Den nasjonale forskningskomite for samfunnsvitenskap og humanoria 15. februar 1999. Oslo: Komiteen, 1999.

Orginaltekster:

Asheim, Olav og Wiestad, Else: *Orginaltekster fra filosofi- og vitenskapshistorie*, bind 3, Oslo: Unipub. Følgende tekster studeres:

Platon: Utdrag fra *Staten* (s. 73-86)

Aristoteles: Utdrag fra *Den nikomakiske etikk* (s. 103-113, 116-136)

Hume, David: Utdrag fra *Avhandlingen og menneskenaturen* (s. 259-270)

Kant, Immanuel: Utdrag fra *Moralens metafysikk, Dydslæren, del I* (s. 287-296)

Evaluering

Studiekrav:

Studenten skal:

- følge den obligatoriske undervisningen
- gjennomføre en 2 timers skoleeksamen som vurderes til bestått/ikke bestått. Denne må være bestått før studenten kan avlegge avsluttende eksamen i emnet
- avlegge enten en firetimers skoleeksamen eller femdagers hjemmeeksamen på 3000 ord, der det gis oppgaver fra begge kursene. Det kunngjøres ved semesterstart hvilken evalueringsform som velges. Eksamen karakterfastsettes der A er beste og E er dårligste ståkarakter.
- delta i evalueringen av studietilbudene

Vurdering:

For å bestå emnet må studenten ha oppfylt alle studiekravene. Karakteren i emnet settes på grunnlag av den skriftlige skoleeksamenen eller hjemmeeksamenen.